

Aleksandra Cofta-Broniewska, Aleksander Kośko

Krusza Zamkowa, gm. Inowrocław,
woj. bydgoskie. Stanowisko 3

Informator Archeologiczny : badania 10, 137-138

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOWALKI, gm. Tychowo
woj. koszalińskie
Stanowisko 1

Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza w Poznaniu
Katedra Archeologii

Badania prowadziła mgr Hanna Kóčka-Krenzowa / autorka
sprawozdania / pod kierownictwem prof. dr hab. Jana Żaka.
Finansował UAM w Poznaniu. Piąty sezon badań. Stano-
wisko wielokulturowe.

Badania objęły południową i zachodnią partię stanowiska, mając na
celu uchwycenie zasięgu cmentarzyska szkieletowego z okresu wpływów
rzymskich oraz rozpoznanie chronologii występujących tu osad.

Na obszarze 598 m² odsłonięto 49 dalszych obiektów archeologicz-
nych, w tym 36 jam, 8 palenisk, 4 groby szkieletowe i 1 grób ciałopalny.
Stanowią one pozostałości po osadnictwie układającym się w trzech po-
ziomach kulturowych.

Na najstarszy poziom składa się 10 głębokich jam i jedno palenisko,
zawierające fragmenty grubościennych, chropowatych jajowatych na-
czyń z guzkami, pozwalających datować tę osadę na okres wczesnolateńs-
ki.

Kolejny poziom osadniczy stanowi cmentarzysko z okresu wpływów
rzymskich. Groby szkieletowe zawierały naczynia przy głowie zmarłego,
w jednym z nich wystąpiły ponadto guzy brązowe i fragmenty grzebienia
rogowego, a w jednym przypadku kolia z 39 szklanych paciorków. Na uwa-
gę zasługuje grób ciałopalny z kośćmi zmarłego umieszczonymi w naczy-
niu nawiązującym do stylu "Dahlhausen", a który wskazuje na birtualny
charakter cmentarzyska i uściśla jego chronologię na fazę C1-C2/D
okresu wpływów rzymskich.

Najmłodszy poziom osadniczy stanowi osada, na którą złożyło się
26 jam i 7 palenisk, zawierających nieliczne fragmenty ceramiki. Osada
pochodzi prawdopodobnie z V w. n. e.

Badania będą kontynuowane.

KRUSZA ZAMKOWA, gm. Inowrocław
woj. bydgoskie
Stanowisko 3

Uniwersytet im. Adama Mickie-
wicza w Poznaniu
Katedra Archeologii
Ekspedycja Kujawska

Badania prowadziła dr hab. A. Cofta-Broniewska i dr
Andrzej Kośko. Finansował Urząd Wojewódzki w Byd-

goszczy, WKZ w Bydgoszczy, Katedra Archeologii UAM. Trzeci sezon badań. Osada kultury lendzielskiej i kultury przeworskiej I w.p.n.e. - V w.n.e. Ślady osadnictwa kultury amfor kulistych i kultury lużyckiej.

Kontynuowano szerokopłaszczyznowe badania z 1973-1974 r. W bieżącym roku rozkopano powierzchnię 925 m². Zgodnie z opracowanym programem badań skoncentrowano się na centralnej części osady mając na celu wyświetlenie problemu centrum kultowego społeczeństwa grupy kruszańskiej kultury przeworskiej. Badania tegoroczne potwierdziły nasze dotychczasowe stwierdzenia odnośnie wyjątkowego charakteru osady w Kruszy zarówno w zakresie wielkości /jedyne tych rozmiarów na terytorium Kujaw/ jak i jej znaczenia /centralny ośrodek tego regionu/. Do najważniejszych odkryć na omawianym stanowisku należy zaliczyć unikalny w skali całej Polski obiekt kultowy zhańdujący analogie dla swoich założeń przestrzennych jedynie na terenie Celtyki. Mamy tutaj bowiem do czynienia z "świętym miejscem", usytuowanym na wyraźnie wyodrębnionym z całości osady, szczycie wyniesienia. Miejsce to stanowiło teren wyłączony spod zabudowy mieszkalnej. W obrębie sanktuarium zamknięta ogrodzeniem kamiennym, znajdowała się świątynia, plac na którym wykonywano praktyki religijne zgodnie z obowiązującym rytuałem /m.in. składano krwawe ofiary z ludzi/ oraz wydzielona przestrzeń przeznaczona na rytualne pochówki zwierząt /stwierdzono ich dotąd w sumie około 15/. Powierzchnia nemetonu wynosiła około 1000 m². Poza obrębem sanktuarium, ale w pobliżu ogrodzenia odkryto miejsca na które wyrzucano szczątki ludzi poddanych krwawym obrzędom - m.in. dekapitacji.

Rozległa przestrzeń stanowiąca obszar kultowy, pozbawiona jest jakichkolwiek śladów zabudowy. Występowały tutaj jednak bardzo liczne obiekty nieruchome i bogaty materiał ruchomy z wcześniejszych okresów od neolitu po okres halsztacki oraz pozostałości osady prosperującej po upadku ośrodka kultu tzn. z późnych faz okresu wpływów rzymskich. Wystąpiły też obiekty mieszkalne i sepulkralne kultury amfor kulistych i kultury pucharów lejkowatych o niespotykanym w skali całej Polski bogatym wyposażeniu, złożonym z kościanych naramienników, diademu, zausznic, naszyjników, bransolet i pasów złożonych z pactorów wykonanych z muszli oraz 6 domostw kultury lendzielskiej.

Liczniej niż w latach poprzednich wyeksplorowano różnego rodzaju obiekty ludności kultury lużyckiej, nie zarejestrowano natomiast pozostałości zasiedlenia ludności kultury przeworskiej. Na uwagę zasługują 3 półziemianki mieszkalne z późnego okresu wpływów rzymskich z warsztatami tkackimi, z 3 wędzarniami oraz kilka różnego rodzaju palenisk i pieców. Z istniejącym sanktuarium wiązały się 2 pochówki ludzkie, 2 czaszki, kilka luźno rozrzuconych kości, a także 7 pochówków zwierzęcych /w tym psy/.